

Huvudman

Praktiska Sverige AB
Organisationsnummer 556257–5786
epost@praktiska.se

Beslut

Datum 2025-10-17
Dnr SI 2025:2199
Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Praktiska Gymnasiet Norrköping i Norrköpings kommun

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2025 inlett en tillsyn av Praktiska Gymnasiet Norrköping i Norrköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Praktiska Gymnasiet Norrköping följer gällande bestämmelser om arbetsplatsförlagt lärande (apl) avseende elever på el- och energiprogrammet inriktning elteknik (benämns fortsättningsvis "EE-El") samt VVS- och fastighetsprogrammet inriktning fastighetsteknik (benämns fortsättningsvis "VVS-Fast").

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, studie- och yrkesvägledare (syv) och rektorn samt genom observationer mellan den 18 och 19 mars 2025. Representanter för huvudmannen har intervjuats den 3 april och den 12 maj 2025. En kompletterande intervju har hållits med rektorn den 9 september 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som kommit fram i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning. Därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Erbjudande om och antagning till gymnasial lärlingsutbildning samt omfattning av apl på gymnasial lärlingsutbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök under vårterminen 2025 framgår att Praktiska Gymnasiet i Norrköping erbjuder utbildning på de nationella programmen EE-El och VVS- Fast som yrkesprogram och att gymnasial lärlingsutbildning erbjuds inom programmen. Det framgår vidare att majoriteten av eleverna i år 2 och 3 på EE-El och VVS-Fast går lärlingsutbildning. Syv och rektorn uppger att eleverna inför år 1 söker till de nationella programmen EE-El och VVS- Fast som yrkesprogram men att de senare erbjuds möjlighet att antas till gymnasial lärlingsutbildning inom de respektive programmen. Detta sker löpande utifrån när skolan hittar apl-platser till eleverna. Övergången till gymnasial lärlingsutbildning sker när ansökan har gjorts av eleven tillsammans med syv. Ansökan skickas till den kommunala antagningsorganisationen. Där skrivs eleven över från nationellt program som yrkesprogram till gymnasial lärlingsutbildning. I intervjuer och av dokumentation framgår att starten på lärlingsutbildning har skett vid olika tidpunkter under läsåret för eleverna. Rektorn uppger att hens uppfattning är att elever som är lärlingar får mer hälften av utbildningen som apl men att detta förutsätter att tiden räknas från den tidpunkt då respektive elev blir lärling och inte från läsårets start.

Representanter för huvudmannen uppger att deras uppfattning är att elever ska påbörja lärlingsutbildningen vid läsårsstart år 2 eller 3 och att skolans upplägg med att låta elever påbörja lärlingsutbildning löpande under läsåret inte varit känt för huvudmannen. Enligt representanter för huvudmannen innebär skolans upplägg att de elever som inte har påbörjat apl vid läsårsstart inte får mer än hälften av utbildningen som apl.

Representanterna uppger vidare att det inte ska gå till på det sättet och att skolan framöver inte kommer att ha detta upplägg.

Rektorn uppger i kompletterande intervju i september 2025 att skolan har ändrat upplägget. Elever söker till det nationella programmet. Gymnasial lärlingsutbildning är inte sökbar i den gemensamma gymnasieantagningen som kommunen tillhandahåller. Information om att skolan har tillstånd att bedriva lärlingsutbildning finns enligt rektorn i katalogen inför gymnasieantagningen, men skolan ger ingen information om lärlingsutbildning i antagningen. Elever kan ges möjlighet att ansöka till gymnasial lärlingsutbildning med start år 2 eller 3. Enligt rektorn erbjuder

skolan gymnasial lärlingsutbildning endast när de har tillgång till apl-platser för samtliga elever och alla elever ges då möjlighet att söka lärlingsutbildningen. Vid ansökan till lärling går skolan igenom med varje elev vad det innebär att vara lärling och vad som krävs för att bli lärling. Det finns en ny skriftlig rutin som gäller för elever som söker gymnasial lärlingsutbildning. Rutinen används från och med innevarande termin och den innebär att det finns en deadline för ansökan till lärlingsutbildning i september. Om eleven inför år 2 eller 3 inte sökt och inte heller har blivit lärling i september så blir eleven inte lärling det läsåret.

Rättslig reglering

Inom yrkesprogrammen får det finnas gymnasial lärlingsutbildning, som börjar det första, andra eller tredje läsåret. Gymnasial lärlingsutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser (16 kap. 11 § skollagen).

När en huvudman erbjuder utbildning på ett nationellt program får huvudmannen också låta erbjudandet omfatta att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning inom programmet (16 kapitlet 12 § skollagen).

En ansökan till ett nationellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret ska ges in till den sökandes hemkommun. Avser ansökan mer än en utbildning ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga (16 kapitlet 35 §§ skollagen).

I förarbetena anges att utbildningar med apl inte ska erbjudas om det saknas platser (prop. 2008/09:199 s 63 f.).

I förarbetena anges att liksom de nationella inriktningarna och de särskilda varianterna kan lärlingsutbildningen omfatta alla tre läsåren, de två sista eller bara det sista läsåret (prop. 2008/09:199 s. 156).

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande definieras som lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska i stället genomföra mer än hälften av denna utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Omfattningen ska då räknas från och med

det läsår som eleven påbörjar den gymnasiala lärlingsutbildningen. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Erbjudande om utbildning till yrkesprogram kan omfatta gymnasial lärlingsutbildning. Utgångspunkten är att en lärlingsutbildning i sådana fall ska organiseras och erbjudas så att den startar och påbörjas vid läsårets start år 1, 2 eller 3. Vidare ska utbildning med apl inte erbjudas om det inte finns apl-platser till alla elever.

Huvudmannen har tidigare låtit elever löpande under läsåret antas till gymnasial lärlingsutbildning inom yrkesprogrammen. Detta förfarande har också inneburit att vissa elever inte har fått apl i tillräcklig utsträckning då tiden har räknats från den tidpunkt då eleverna blev lärling, vilket har skett kontinuerligt under läsåret, och inte från läsårets start. Detta förfarande är, enligt Skolinspektionens bedömning, inte förenligt med författningarna. Det finns dock inget som hindrar att enstaka elever tillåts byta studieväg under en termin om förutsättningarna för det är uppfyllda.

Av utredningen framgår att skolan sedan höstterminens start har ett nytt upplägg när det gäller att erbjuda elever gymnasial lärlingsutbildning. Upplägget innebär att elever söker till lärlingsutbildningen först år 2 eller 3 och att skolan endast erbjuder eleverna gymnasial lärlingsutbildning när de har tillgång till APL-platser och att samtliga elever då ges möjlighet att söka lärlingsutbildningen. Upplägget innebär även att elever i sådana fall påbörjar gymnasial lärlingsutbildning vid läsårets start.

Mot bakgrund av hur skolan nu erbjuder och antar elever till gymnasial lärlingsutbildning bedömer Skolinspektionen att det inte framkommer att verksamheten i nuläget bryter mot bestämmelserna vad gäller erbjudande om och antagning till gymnasial lärlingsutbildning. Nuvarande upplägg innebär också att det inte längre finns en risk att elever får apl i för liten utsträckning på grund av att de påbörjat lärlingsutbildningen senare under läsåret. Skolinspektionen bedömer därmed att det inte framkommer att verksamheten i nuläget bryter mot bestämmelserna om omfattning av apl på gymnasial lärlingsutbildning. Ärendet ska därmed avslutas i denna del.

Huvudmannens ansvar för att skaffa apl-platser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever på EE-EI uppger att de tidigare inte fick någon hjälp från skolan med att hitta en apl-plats utan att de fick hitta en apl-plats på egen hand. Eleverna uppger dock att det har anställts en ny lärare och att lärarna nu ser till att elever får en apl-plats. Även elever på VVS-Fast uppger att lärare ansvarar för att se till att elever får en apl-plats men att elever också har möjlighet att själva ordna en plats om de vill. Rektorn bekräftar i intervju att anskaffningen av APL-platser tidigare inte har fungerat tillfredsställande och uppger att hen vidtog åtgärder med anledning av detta när det kom till hens kännedom. Enligt lärare och rektorn finns det utsedda lärare på både EE-EI och VVS- Fast som ansvarar för att skaffa apl-platser. Samtliga elever uppger att de får lära sig det de ska på sina apl-platser och att platserna är relevanta för deras kommande yrkesval. Lärare och rektorn uppger att lärare besöker apl-platserna och säkerställer att apl-platserna är relevanta för eleverna och deras utbildning.

Rättslig reglering

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller huvudmannens ansvar för att skaffa apl-platser. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Handledare

Såväl elever som lärare och rektorn uppger att varje elev har en utsedd handledare på sin apl-plats och att handledarna har nödvändiga kunskaper för att kunna handleda eleverna på arbetsplatserna. Rektorn uppger att yrkeslärare säkerställer att respektive handledare har tillräckliga kunskaper om målen och kunskapskraven för utbildningen i förhållande till de kurser som har förlagts till apl. Av ingiven förteckning över elevernas apl-platser framgår uppgift om utsedd handledare för respektive elev. Av rektorns skriftliga svar framgår också att skolan endast samarbetar med företag som

har kvalificerad personal med relevant utbildning och erfarenhet samt att skolan förespråkar Skolverkets handledarutbildning.

Rättslig reglering

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitats som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (4 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller handledare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Rektors beslut om apl

Inför tillsynen har huvudmannen kommit in med poängplaner och rektors beslut om apl. Av poängplaner för respektive program och år framgår hur utbildningens kurser är förlagda över de tre läsåren och i vilken omfattning respektive kurs är förlagd till apl. I rektors beslut om apl anges, för respektive kurs, vilka delar av det centrala innehållet i den aktuella kursen som helt eller delvis är förlagda till apl. Huvudmannen har även gett in dokumentation som visar vilka delar i respektive kurs som varje enskild elev ska genomföra som apl.

Lärare och rektorn uppger att det är rektorn, i samråd med yrkeslärarna, som beslutar om vilka delar av kurser som ska genomföras som apl. Enligt rektorn är det yrkeslärarna som säkerställer att det är möjligt att genomföra dessa delar på respektive apl-plats. Yrkeslärarna besöker arbetsplatserna både innan apl påbörjas och under tiden apl genomförs. Rektorn uppger att beslutet är ett levande dokument. Om det framkommer att det finns delar som inte kan genomföras på apl-platsen kan de, enligt rektorn, i stället genomföras i skolan.

Rättslig reglering

Rektorn beslutar om att hela eller delar av nivåer i ämnen (tidigare kurser) ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller rektors beslut om apl. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Thuröe

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Thuröe

X Charlotte Lindmanner Sultan

Föredragande

Signerat av: Charlotte Lindmanner Sultan

I ärendets handläggning har även enhetschef Magdalena Kocan medverkat.